

VEDLEGG TIL REGIONAL HANDLINGSPLAN MOT VOLD I NÆRE RELASJONER 2022-2025

Felles for Valdres
30.09.21, beh. HOF 18.02.22

INNHALDSFORTEGNELSE

Vedlegg til Regional handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2022-2025	1
1 Gravide kvinner som blir utsatt for vold - Jordmortjenesten	3
2 Rutiner i samtale med barn med tema vold i barnehagen	4
3 Rutine for Flyktningtjenestene i Valdres: Vold i nære relasjoner.	7
4 Rutiner for psykisk helse i Valdres	8
5 Rutinebeskrivelse for samtaler om temaet vold – Helsestasjon- og skolehelsetjenesten	9
6 Rutiner i samtale med barn om tema vold i skolen	11
7 Rutine ved mistanke om vold og seksuelle overgrep – Barnevern	12
8 Rutine for samtale med foreldre – Barnevern	13
9 Rutine for samtale med barn – Barnevern	14
10 Rutine for å avdekke vold i nære relasjoner i pleie og omsorgsvirksomheter i Valdres.	15
11 LOKAL PLAKAT – VÅGE Å SE	16

1 GRAVIDE KVINNER SOM BLIR UTSATT FOR VOLD - JORDMORTJENESTEN

Formål

Sikre at alle gravide som utsettes for fysisk, psykisk og seksuell vold i nære relasjoner, får adekvat hjelp.

Omfang/Virkeområde

Svangerskapsomsorgen

Ansvar

Jordmor

Aktivitet/beskrivelse

De aller fleste gravide kommer til en tidlig samtale i løpet av de 12 første ukene i svangerskapet. Vold i nære relasjoner håndteres tilsvarende som andre temaområder jordmor rutinemessig inviterer gravide til å snakke om. Det understrekes at alle gravide blir spurt om vold. Det stilles direkte spørsmål om vold, både nåværende og tidligere erfaringer. Dersom den gravide kommer til første konsultasjon hos jordmor seinere enn uke 12, spørres det på samme måte. I de tilfeller der barnefar er med på første konsultasjon, avtales det at den gravide kommer alene neste gang, for at man kan spørre om vold da.

Tiltak når vold avdekkes:

1. Kartlegging av volden
 - Hvor alvorlig er volden?
 - Voldens karakter og omfang
2. Vurdering av sikkerhet
 - Hvor alvorlig er situasjonen?
3. Kontakt med politiet?
4. Flytte ut
5. Hente eiendeler?
6. Medisinsk hjelp

Ellers vises til tidligere utarbeide prosedyrer i Compilo:

- Seksuelle overgrep
- Prosedyre voldsutsatte / voldsmottak / krisesenter

Kompetanse

Autorisert jordmor

Hjemmel

- Helse- og omsorgstjenestelovens kap 3 og 4
- Helsepersonellovens § 4, 7, 31, 33 og 39
- Pasient- og brukerrettighetslovens 2-1a
- Arbeidsmiljølovens § 2-2 og 2-3

Referanser

- "Våge å se, våge å spørre, tørre å handle" utgitt av Norsk krisesenterforbund
- Prosedyrer i Compilo ang. seksuelle overgrep og voldsutsatte

2 RUTINER I SAMTALE MED BARN MED TEMA VOLD I BARNEHAGEN

Mål:

1. Barna skal vite hva vold og overgrep er etter en samtale.
2. Barna skal vite hvor de kan si i fra dersom de trenger hjelp.
3. Barna skal forstå at det aldri er barnas skyld når voksne utsetter dem for vold eller overgrep.
4. Barna skal kunne nummeret til Alarmtelefonen 116 111.

Ha slike samtaler med enkeltbarn du er bekymret for.

«Du tror det ikke før du får se det»

Ifht rammeplanen, livsmestring og helse: Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.

Ha kroppen som tema for gruppe med barn- hva er greit og hva er ikke greit- gjøre barna oppmerksomme på det, bruke samtaler og bilder.

Barnehagepersonale skal ta barn på alvor, lytt og vær deres stemme. Små barn kommuniserer nonverbalt- vi skal være obs på merker og atferdsendring hos barnet.

Voksne har ALDRI lov til å skade barn. Hverken gjennom fysisk vold, psykisk vold eller seksuelle overgrep. Ved å prate om dette med barna kan vi forebygge at det skjer og avdekke tidligere.

Før man snakker med barna bør man tenke på følgende:

Man må være forberedt på at barna kan komme med ord, uttrykk og spørsmål som inneholder såkalte stygge ord som pikk, fitte, pule, knulle etc. Ta en gjennomgang med deg selv og eventuelt andre om hvordan du vil reagere på slike ord. Barn bruker ofte ord og uttrykk de har plukket opp uten helt å forstå hva de betyr. Ta deg tid til å forklare hva ordene betyr på en saklig måte og spør gjerne hvor de har lært dem.

Etter en samtale må man vurdere om man vil sende en bekymringsmelding til barnevernet, eller snakke med politiet.

Å snakke om fysisk vold

Hva gjør vi når barn forteller?

Det første man skal gjøre er å spørre om barn vet hva vold er. Slik kan man få i gang en dialog med barna om de vet hva det er. At noen barn faktisk opplever vold hjemme. Det kan være at de blir slått, sparket, kløpet, lugget, klapset eller ristet. Her må man poengtere at det ikke er lov til å gjøre sånt mot barn og hvis noen opplever det så er det viktig at de sier ifra. Barn oppmuntres til å si ifra til voksne i barnehagen. Barn kan også nonverbalt fortelle at de ikke har det bra og voksne må da ta opp dette med barnet- jeg ser du ikke har det bra i dag, har du lyst til å fortelle meg hva det er? Pass på at det da er rom for at barnet kan åpne seg.

Å snakke om seksuelle overgrep

Her bør man starte med å spørre om noen vet hva sex er. Nesten uansett alder vil det bli litt fnising, og noen har en anelse om hva det er. Tiss mot tiss er et veldig godt begrep som er forståelig for barn.

Man kan forklare i korte trekk at sex er noe som voksne har med hverandre når de er glade i hverandre. Da blir guttetissen stiv og koser med jentetissen. Det er sånn barn blir til. Da har man tiss

mot tiss med hverandre. Men så er det noen voksne som har lyst til å ha dette med barn. Og noen voksne som vil være kjæreste med barn. Det er ikke lov! Det er like ulovlig som å rane en bank! Derfor er det viktig at barn som opplever dette sier ifra. Det er ALDRI barnet sin feil.

Spør direkte om barnet opplever vold / seksuelle overgrep, bruk reelle begrep.

1. Hvem gjør det?
2. Hva gjør den voksne?
3. Hva gjør barnet da?
4. Hvem sier barnet ifra til?
5. Hovedregel ved mistanke om vold- voksne i barnehagen melder til politi og barnevern. Om det er blåmerker uten at barnet har sagt noe spesielt- spør foreldrene om de har sett blåmerket og spør og skriv ned det de sier-Snakk med foreldrene, bekymringen kan ha ei naturlig forklaring.

Samtalen kan også avdekke foreldrenes behov for hjelp, og for å få til et godt samarbeid er det viktig at foreldrene får beskrive si oppleving av situasjonen.

6. Meld bekymring til barnevern om du som voksen blir bekymret etter samtalen.
7. Som støtte i samtaler så brukes aktuelle bøker som» Sinna mann»,» Markus mus» og «Jeg er meg -min meg».
8. I samtale med barn så be enkeltbarnet fortelle om en hverdags situasjon som måltid hjemme. I disse samtaler kan det komme frem opplysninger som skaper bekymring.
9. Meldingsplikt til barnevern om det kommer frem opplysninger som bekymrer.
10. Bruk boka «Jeg er meg, min meg» da det er lettere å få barnet til å fortelle ut fra bilder.
11. Prøve å få barnet til å fortelle- spør direkte spørsmål.
12. Blir mistanken om at barnet blir utsatt for seksuelle overgrep – meld til barnevern og politi.

OM DET UNDER SAMTALE MED BARN I BARNEHAGE, MED KONKRETE SPØRSMÅL SOM OVER, KOMMER FREM AT BARN UTSETTES FOR:

- *Fysisk vold:* Holde, dytte, riste eller klype, slå, sparke, bruke våpen, drepe. Voksen i barnehagen skal ringe barnevern med bekymring og avklare med barnevern hvem som ringer politi. Barneavhør på barnehuset med politi kan bli utfallet.

Gode samtaler med barn, gode samtaler med foreldre – til barnets beste. Har du lagt merke til blåmerket på barnet ditt? Skrive ned hva foreldrene svarer. Det behøver ikke nødvendigvis være utsatt for vold og overgrep, men voksne må ha tenkt tanken.

- *Seksuell vold:* Trakassere, krenke, presse noen til å utføre uønskede seksuelle handlinger, incest, voldtekt og seksuell tortur. Voksen i barnehagen skal ringe politi- barnevern skal også varsles.
- *Materiell vold:* Handlinger rettet mot ting eller gjenstander– slå inn dører, vegger eller vinduer, kaste og rasere inventar, knuse eller ødelegge gjenstander, rive i stykker klær.

Voksen i barnehagen varsler barnevern med bekymringsmelding om barnet under samtalen sier at de har opplevd dette, eller at den voksen tolker barnet dithen at barnet har opplevd dette.

- *Psykisk vold:* Skade, skremme eller krenke, styre eller dominere andre ved hjelp av en bakenforliggende makt eller trussel (direkte eller indirekte trusler) degradere, ydmyke, kontrollere, isolere, være utagerende sjalu. Krenkende adferd gjennom sosiale media faller innunder dette begrepet.

Voksen i barnehagen varsler barnevern med bekymringsmelding.

- *Digital vold:* For eksempel at du blir tvunget til å se filmer, bilder med seksuelt innhold. Her kan også sosiale medier gå inn.

Voksen i barnehagen varsler barnevern med bekymringsmelding, snakk med foreldre, lytt og skriv ned de de sier.

- *Latent vold:* Det å ha opplevd vold gjør at den voldsutsatte vet at det kan skje igjen. *Sette barna opp mot partner:* true med å kontakte barnevernet, beskrive partner på en krenkende måte ovenfor barna. Volden er da til stede hele tiden i kraft av sin mulighet.

Voksne i barnehagen varsler barnevern med bekymringsmelding.

- *Trusler:* Om å skade vedkommende, andre, sette ut rykter.

Voksen i barnehagen tar kontakt med barnevern med bekymringsmelding

Barnehagepersonell veileder foreldre bort fra en slik type kommunikasjon- ekstra foreldresamtaler

- *Dominerende atferd:* Konstant kritikk, ta alle avgjørelser i familien, krenke partner i påsyn av andre.

Voksen i barnehagen skal kontakt med barnevern med bekymringsmelding

Barnehagepersonell veileder foreldre bort fra en slik type kommunikasjon- med ekstra foreldresamtaler og oppfølging.

Barnehagenettverket februar 2018

3 RUTINE FOR FLYKTNINGTJENESTENE I VALDRES: VOLD I NÆRE RELASJONER.

- **Rutinemessige samtaler som inkluderer temaet vold. Direkte spørsmål.**
 - Flykningtjenestene har ikke rutiner for samtaler om vold. Flykningtjenestene driver med forebygging av vold i nære relasjoner ved bl.a. at det blir undervist om det i samfunnskunnskapstimene. Flykningtjenestene finner det lite naturlig å ha rutinemessige samtaler om vold utover det som blir gjort i undervisningen.

- **Rutine: «Hva gjør vi når barn eller voksne forteller»**
 - Flykningtjenestene i Valdres benytter lokal plakat/tiltakskort for Valdresregionen: «Våge å se, Våge å spørre, Tørre å handle» som rettesnor ved mistanke om vold.
 - Enhver som mistenker at det blir utøvd vold mot barn skal varsle om dette til barnevernet i den respektive kommune, uten unødig opphold.
 - Enhver som mistenker at det blir utøvd vold blant voksne skal varsle politiet om forholdet, uten unødig opphold.

4 RUTINER FOR PSYKISK HELSE I VALDRES

Rutinemessige samtaler som inkluderer temaet vold. Direkte spørsmål.

- *Innledning:* Eks: «Mange jeg treffer i min jobb har vært utsatt for vold eller trusler om vold. Derfor spør jeg alle om de har opplevd vold».
- Har du vært eller er du i et forhold / en relasjon der du har vært redd eller kjent deg truet?
- Har du noen gang blitt skadet eller følt frykt for å bli skadet av din partner eller andre du kjenner?
- Se «LOKAL PLAKAT – TILTAKSKORT» for Valdresregionen; VÅGE Å SPØRRE (rutinespørsmål)

Rutine «Hva gjør vi når barn forteller»

- Det er veldig viktig å være til stede å lytte godt når et barn har tatt det første skrittet for å dele en vond hemmelighet
- Lytt til barnet og la barnet lede samtalen
- For å hjelpe barnet til å fortelle, gjenta det barnet sier (Gjentagelse viser at du lytter og er oppmerksom)
- Hjelp barnet videre ved å bruke ordet «fortell»
- Ta imot det barnet forteller og la det styre samtalen (Det er ikke din oppgave å avdekke detaljer).
- Vær tydelig på at du tror på barnet
- Vær tydelig på at det var riktig/bra at barnet fortalte dette.
- At barn aldri skal bære på vonde hemmeligheter alene
- Din oppgave er å lytte og støtte barnet, og vurdere om saken skal meldes videre.
 - o Trenger barnet helsehjelp?
 - o Foreligger det grunnlag for unntak fra taushetsplikten
 - o Jf. Opplysningsplikten i Barnevernsloven § 6-4 og/eller
 - o Jf. Avvergingsplikten i Straffeloven § 139?
 - o (Gjelder også ved bekymring for ufødte barn)
- «Når barn forteller» meldes opplysningene til barnevernet og til politiet dersom avvergingsplikten gjør seg gjeldende.

Se «LOKAL PLAKAT – TILTAKSKORT» for Valdresregionen; HELSEHJEP, LOKALE HJELPETILTAK

- Informer barnet om at du har en plikt til å melde videre slik at hun/han kan få hjelp
- Informer om hva du har tenkt å gjøre og når du har tenkt å gjøre det
 - o Eks: «Dette har ingen lov til å gjøre, spesielt ikke mot barn. Jeg har plikt til å fortelle dette videre, slik at du kan få hjelp. Du kan være med å fortelle selv hvis du vil.
- Dersom volden er begått av noen i familien, skal ikke foreldrene involveres.

Se Redd Barnas hefte: «Hvordan møte og følge opp et barn som forteller»

<http://docplayer.me/63253391-Hvordan-mote-og-folge-opp-et-barn-som-forteller.html>

Ved henvisninger til spesialisthelsetjenesten og BUP – barne og ungdomspsykiatrisk poliklinikk;

- Fra 2019 etablert Pakkeforløp for barn, unge og voksne
- Fra 2020 ble det Pakkeforløp for gravide.

Dette betyr at alle som søker hjelp får spørsmål om vold i nære relasjoner

5 RUTINEBESKRIVELSE FOR SAMTALER OM TEMAET VOLD – HELSESTASJON- OG SKOLEHELSETJENESTEN

Bruke lokalt tiltakskort Våge å se...

Helsestasjonstjeneste 0-5 år:

Tema blir ivaretatt i flere sammenhenger, utover dette. Metode for dette, vil variere fra kommune til kommune. Alle har egen plan for helsestasjon, der dette er beskrevet. Rutineforslaget under, er et minimum, slik at temaet sikres ivaretatt forholdsvis likt i Valdres.

Viser til retningslinjer:

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/helsestasjons-og-skolehelsetjenesten/seksjon?Tittel=helsestasjon-05-ar-3952#vold,-overgrep-og-omsorgssvikt:-helsestasjonen-skal-bidra-til-a-avverge-og-avdekke-vold,-overgrep-og-omsorgssviktkrav-i-lov-eller-forskrift>

Konsultasjon	Tiltak	Forslag til materiell
Hjemmebesøk	Samtale vold/frustrasjon/sinne	Stine Sofie stiftelse brosjyre: https://issuu.com/meogdu/docs/2041-stinesofie_shakenbaby-2018-iss
10 mnd	Egenvilje/organisere følelser/positiv grensesetting. (Eks.: ta opp større, sterke, klokere og god. Hvis mulig følg barnets behov. Ta ledelse. Hard og kald /weak)	Forslag Trygghets sirkelen i laminat
18 mnd	Egenvilje/organisere følelser/positiv grensesetting (Eks.: ta opp større, sterke, klokere og god. Hvis mulig følg barnets behov. Ta ledelse. Hard og kald /weak)	Forslag Trygghets sirkelen i laminat
4 år	Forebyggende samtale rundt vold/overgrep i denne konsultasjonen, som en del at temaet seksuell utvikling.	Sammen foreldre og barn 4 år arket. Brosjyre: «4-åringen Kropp og utforsking» Brosjyre 4-år barn og seksualitet.pdf

Skolehelsetjenesten

Tema blir ivaretatt i flere sammenhenger, utover dette. Metode for dette, vil variere fra kommune til kommune. Alle har egen plan for skolehelsetjenesten, der dette er beskrevet. Rutineforslaget under, er et minimum, slik at temaet sikres ivaretatt forholdsvis likt i Valdres.

Viser til retningslinjer:

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/helsestasjons-og-skolehelsetjenesten/seksjon?Tittel=vold-overgrep-og-omsorgssvikt-10336>

Konsultasjon	Tiltak	Forslag til materiell
1.trinn	Skolestartundersøkelse/Helse-samtale med foreldre/elev	https://www.reddbarna.no/jegerher
8.trinn	Helsesamtale med helsesøster. Direkte spørsmål om vold.	Helseskjema/helsesirkel/retningslinjer

Rutine: Hva gjør vi når barn forteller?

- Det er veldig viktig å være til stede å lytte godt når et barn har tatt det første skrittet for å fortelle om vold eller overgrep.
- Lytt til barnet og la barnet lede samtalen
- For å hjelpe barnet til å fortelle, gjenta det barnet sier (Gjentagelse viser at du lytter og er oppmerksom)
- Hjelp barnet videre ved å bruke ordet «fortell»
- Ta imot det barnet forteller og la det styre samtalen (Det er ikke din oppgave å avdekke detaljer)
- Vær tydelig på at du tror på barnet
- Vær tydelig på at det var riktig/bra at barnet fortalte dette.
- At barn aldri skal bære på slike hemmeligheter alene
- Vær bevisst på barnets eventuelle følelser av skam og skyld
- Din oppgave er å lytte og støtte barnet, og vurdere om saken skal meldes videre.

Se «LOKAL PLAKAT – TILTAKSKORT» for Valdresregionen; HELSEHJEP, LOKALE HJELPETILTAK

- Informer barnet om at du må melde videre slik at hun/han kan få hjelp
- Informer om hva du har tenkt å gjøre og når du har tenkt å gjøre det
- Dersom volden er begått av noen i familien, skal ikke foreldrene involveres.

Se Redd barnas hefte: <http://docplayer.me/63253391-Hvordan-mote-og-folge-opp-et-barn-som-forteller.html>

6 RUTINER I SAMTALE MED BARN OM TEMA VOLD I SKOLEN

1. Hvilke rutiner for samtaler om vold har deres skole?
 - Helsepsykeleier har samtaler med elevene.
 - Har det som tema i klassen ved arbeid med Barnekonvensjonen
 - NOK (tidligere SMISO) har opplegg på 10.trinn
 - Helsepsykeleier har samtaler rundt psykisk helsevern 9. trinn
 - Ordinære elevsamtaler der det åpnes for at eleven kan prate om sin totalsituasjon.
 - Ved mistanke om vold gjennomføres samtaler med en voksen aktuell elev har god relasjon til (har ingen mal til samtale, men må stilles åpne spørsmål og bruker ved behov rutiner i kriseperm.)

2. Hvilke rutiner har skolen for å melde fra?
 - Kontakt-/faglærer drøfter sak med ledelsen (og sosiallærer/rådgiver på ungdomsskolene)
 - Barnevernsmelding eventuelt politianmeldelse går fra rektor.

3. Hva sier lovverket om meldeplikt?
 - Foreligger det grunnlag for unntak fra taushetsplikten unntak fra taushetsplikt gjelder ved grunn til å tro at et barn er utsatt for vold/ seksuelle overgrep
 - Jf. Opplysningsplikten i Barnevernsloven § 6-4 og/eller
 - Jf. Avvergingsplikten i Straffeloven § 139?
 - Alle ansatte har meldeplikt til barnevern og/ eller politi og kan melde uavhengig av leder.

7 RUTINE VED MISTANKE OM VOLD OG SEKSUELLE OVERGREP – BARNEVERN

Formål

Bidra til at den enkelte saksbehandler og barneverntjenesten i sin helhet blir trygg på hvordan behandle denne type saker.

Omfang/Virkeområde

Barneverntjenesten behandler denne type henvendelser på annen måte enn andre bekymringsmeldinger. Melder skal ikke opplyse foreldrene om at bekymringsmelding blir sendt barnevernet.

Rutinen gjelder også der slike opplysninger kommer i aktiv sak.

Ansvar

Barnevernleder i samarbeid med den enkelte saksbehandler

Aktivitet/beskrivelse

- Leder eller andre som er på kontoret, har ansvar for å samle kontoret for å drøfte
- Meldingen skal avklares som akutt / ikke akutt
- Drøft med politi
- Vurder å drøfte med Barnehuset, evt andre instanser innen fagfeltet
- Vurder anmeldelse/anmodning om etterforskning
- Gi tilbakemelding til melder, hvis offentlig og opprett kontaktperson
- Hvis ikke anmeldelse, men likevel undersøkelse, vurder DCMsamtale med barnet med påfølgende samtale med foreldre. Det vil si Klemmetsrudmodell.

Husk dokumentasjon av alle vurderinger

8 RUTINE FOR SAMTALE MED FORELDRE – BARNEVERN

Formål

Foreldrene er den viktigste samarbeidsparten for barnevernet, for å sikre en god omsorgssituasjon for barnet.

Det er viktig at foreldrene er informert om formålet med samtalen. Formålet kan variere ut ifra hvor man er i saksgangen.

Omfang/Virkeområde

Etter behov både i undersøkelsesfasen og når familien er i tiltak samt etter en omsorgsovertakelse

Ansvar

Saksbehandler i den enkelte sak

Aktivitet/beskrivelse

Samtale med foreldre kan foregå på mange måte, som for eksempel i undersøkelsesfasen vil det blant annet være naturlig med:

Kartleggingsamtale med foreldre som kan inneholde;

- Strukturert samtale om barnet (egen intervjuguide)
- Tegne nettverkskart
- Intervjuguide med fokus på foreldrenes bakgrunn og historikk (evt. bruk Kvellomal)
- Mentaliserende spørsmål

Guidene inneholder blant annet spørsmål om vold og overgrep.

I tiltaksfasen vil samtalen omhandle det konkrete tiltaket og innholdet i tiltaksplanen.

Ved omsorgsovertakelse skal barneverntjenesten etter kort tid kontakte biologiske foreldre med tilbud om veiledning og oppfølging.

9 RUTINE FOR SAMTALE MED BARN – BARNEVERN

Formål

Rutinen skal sikre at alle barn blir hørt og får uttale seg i og om sin sak.

Omfang/Virkeområde

Barneverntjenesten

Undersøkelse: Barnesamtale minst 1 gang i løpet av undersøkelsen. Dette bør helst være etter hjemmebesøk slik at barnet har møtt saksbehandler før.

Hjelpetiltak: Barnesamtale skal finne sted hver gang et tiltak evalueres.

Omsorgstiltak: Barnesamtale skal finne sted minst 4/2 ganger i året.

Ansvar

Den enkelte saksbehandler

Aktivitet/beskrivelse

Saksbehandler skal prate med alle barn i alle faser av saksgangen. Det skal tas hensyn til barnets alder og modenhet. Tjenesten kan benytte ulike samtaleverktøy tilpasset barnets situasjon.

Foreldrene skal informeres om at vi skal snakke med barnet, og at vi har mulighet til å snakke med barnet alene. Dette må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Det er viktig å lytte og speile det barnet sier, slik at barnet føler seg hørt.

Samtalen bør inneholde følgende:

- saksbehandler presenterer seg selv
- informerer om barneverntjenesten
- hva er formålet med samtalen
- bli kjent med barnet
- skape trygghet ved å oppfordre til fri fortelling og åpne spørsmål
- teamet vold skal tas opp med alle barn, evt unntak må begrunnes og dokumenteres
- avrunde samtalen med å oppsummere det barnet har fortalt

10 RUTINE FOR Å AVDEKKE VOLD I NÆRE RELASJONER I PLEIE OG OMSORGS-VIRKSOMHETER I VALDRES.

Formål:

Avdekke om det er vold eller trusler om vold i relasjoner med eldre.

Omfang:

Gjelder for alle virksomheter i kommunene i Valdres som yter helsetjenester til eldre.

Ansvar:

Helsepersonell i de aktuelle virksomhetene.

Tiltak:

- Rutinemessige samtaler som omfatter temaet vold: Ved inntakssamtale ved sykehjem/institusjon og ved hjemmebesøk ved førstegangssøknad om hjemmetjenester. Den som snakker med pasienten/bruker vurderer om det er tegn/symptomer som gjør at det er riktig å ta dette opp i samtalen. Eksempler på spørsmål:
 - o Innledning: Eks: «Mange jeg treffer i min jobb har vært utsatt for vold eller trusler om vold.
 - o Derfor spør jeg alle om de har opplevd vold».
 - o Har du vært eller er du i et forhold / en relasjon der du har vært redd eller kjent deg truet?
 - o Har du noen gang blitt skadet eller følt frykt for å bli skadet av din partner eller andre du kjenner?
- Ved bekymring kan saker drøftes i egen avdeling. Ved usikkerhet og behov for råd og veiledning, kan rådgiver kontaktes, eller Krisesenteret på Hønefoss.
- Saker skal i hovedsak prøve å løses på laves mulig nivå.
- Ved beslutning om å varsle:
 1. Ved tilfeller hvor vold og trusler om vold avdekkes, kan saken varsles til politiet, der pasient/bruker samtykker til dette.
 2. I de tilfeller hvor pasient/bruker er erklært ikke samtykkekompetent og har verge med mandat som omfatter personlige forhold, skal verge varsles og det skal gis samtykke til varsling fra den.

Referanser:

- Veileder «Våge å se, våge å spørre, tørre å handle».
- Infobrosjyre fra Krisesenteret på Hønefoss.
- Vern for eldre – nasjonal kontakttelefon: 800 30 196

Lovhjemler:

- Helsepersonell-loven
- Lov om helse- og omsorgstjenester i kommunen.
- Pasient -og brukerrettighetsloven

11 LOKAL PLAKAT – VÅGE Å SE....

VÅGE Å SE, VÅGE Å SPØRRE, TØRRE Å HANDLE

Spørsmål om psykisk vold:

- Blir du ydmyket, krenket eller latterliggjort?
- Blir du fortalt at du er lite verdt?
- Blir du truet?
- Føler du deg redd?
- Føler du deg redd?
- Har den du bor sammen med vanskelig for å kontrollere aggresjon?
- Er du redd for pastneren din, barna dine eller andre i din nærhet?
- Blir din ektefelle ofte sint og oppfarende?
- Lever du med strenge regler over hva som er lov og ikke lov?
- Blir du kontrollert av andre?
- Disponerer du dine egne penger?
- Bestemmer noen om du skal ha kontakt med familie og venner?

Spørsmål om seksuell vold:

- Blir du tvunget til seksuelle handlinger når du ikke ønsker det?
- Tvunget til å se pornografiske bilder/filmer?

Spørsmål om materiell vold:

- Blir ting kastet/knust?
- Blir ting du er glad i ødelagt?
- Har du opplevd at klær blir revet i stykker?

Spørsmål om barn:

- Er barnet ditt trygt?
- Er du redd for at barna dine kan bli skadet?
- Hvor er barna når det oppstår konflikter i hjemmet?
- Tilstede, på rommet sitt, på skolen?

Signaler som kan være tegn på vold:

- Hyppige sykemeldinger, hyppige legebesøk, ofte med diffuse sykdommer
- Avtaler endres eller kanselleres, personen har vanskelig for å komme hjemmefra
- Personen motsetter seg hjelp som krever innsyn i familien/par-relasjonen
- Personen er stadig blakk
- Personen kommer sjelden alene til avelene; ektefelle/partner er ofte med
- Økt bruk av legemidler og alkohol
- Knuste eiendeler, hull i dører og vegger (ved hjemmebesøk)

1 KARTLEGGING AV VOLDEN

Hvor alvorlig er volden?
Voldens karakter og omfang

- Når var siste gang?
- Hva hendte under de tre verste voldsepisodene?
- Når inntraff disse voldshendelsene?

2 VURDERING AV SIKKERHET

Hvor alvorlig er situasjonen?

- Lever du i fare for å bli utsatt for vold eller trusler om vold nå?
- Har du blitt truet med våpen? Har voldsutøver tilgang på våpen nå?
- Er du redd for at barna dine skal bli utsatt for vold eller trusler om vold?
- Har du vært i kontakt med krisesenteret tidligere?
- Har du vært i kontakt med politiet angående voldsbruken?
- Har voldsutøver vært anmeldt/tiltalt/dømt for voldsbruk?

3 KONTAKT MED POLITIET

- For en uformell prat med familievoldskordinator? For å anmelde?
- For andre typer hjelpetiltak? (besøksforbud, voldsalarm etc.)

4 FLYTTE UT?

TIL KRISESENTER
Barn bør ikke etterlates i hjemmet, men bli med til krisesenteret.

TIL FAMILIE/VENNER
1. Drøft barns sikkerhet med barnovernevnet
2. Lag sikkerhetsplan
3. Tilbud om støttesamtale fra krisesenteret og familievernkontoret

BLI BOENDE
1. Meld bekymring til barnovernevnet
2. Lag sikkerhetsplan
3. Tilbud om støttesamtale fra krisesenteret og familievernkontoret

5 HENTE EIENDELER?

- Om personen ønsker å flytte ut midlertidig, kan det være nødvendig å hente eiendeler som klær, medisiner, skolesaker, leker o.l. fra hjemmet. Dette kan politiet hjelpe med. Kjøledyr som har vært utsatt for vold/trusler bør vurderes om også skal hentes ut.

6 MEDISINSK HJELP?

- Trenger personen å bli fraktet til sin fastlege eller til legevakten?
- Legevakten tlf: 61 36 10 44 / 116117 (Besøks adr: Garlvegen 14, 2900 Fagernes)

Se også Regional handlingsplan mot vold i nære relasjoner – Publisert på din kommunale nettside

VÅGE Å SE, VÅGE Å SPØRRE, TØRRE Å HANDLE

Lokale hjelpetiltak:

Interkommunal Barneverntjeneste i Valdres Åpningstid: Dagtid Besøks adr: Familiens hus, Tveitavegen 11, 2900 Fagernes	61 35 65 60
Barneverntjeneste i Vang og Vestre Slidre kommune Åpningstid: Dagtid Besøks adr: Slidrevegen 16, 2966 Slidre	61 34 51 56
Krisesenteret på Hønefoss Åpningstid: Hele døgnet Besøks adr: Hov allé 32, 3502 Hønefoss	92 17 06 90
Politiet Åpningstid: Alle dager - hele døgnet	02800
Familievernkortoret Gjøvik, avd. Fagernes Åpningstid: Dagtid Besøks adr: Valdresvegen 6, 2900 Fagernes	46 61 71 20
Psykisk helse i kommunen Åpningstid: Dagtid	
Helsestasjon i kommunen Åpningstid: Hele døgnet	
Statens Barnehus Hamar Åpningstid: Dagtid Besøks adr: Strandgata 51, 2317 Hamar	62 51 92 60
SMISO Oppland (Stottesenter mot incest og seksuelle overgrep) Åpningstid: Dagtid Besøks adr: Glassverkskata 5 (Inngang Sverres gate), 2815 Gjøvik	61 17 14 00
RVTS Øst (Ressurssenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging) Åpningstid: Dagtid http://www.rvtsost.no	22 58 60 00

Nasjonale hjelpetiltak:

Alarmtelefon for barn og unge	116 111	Stottesenter mot incest i Oslo	23 31 46 50
Alternativ til vold	22 40 11 10	Senter for seksuelt misbrukte menn	22 42 42 02
Statens barnehus i Oslo	23 10 35 50	Vern for eldre	800 30 196
SMISO Landsdekkende hjelpetelefon	800 57 000	Reform ressursenter for menn	22 34 09 50
Rosaprosjektet hjelpetiltak for kvinner og menn utsatt for menneskehandel			22 31 11 60
Kompetansesteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse			47 80 90 50
Kirkelig ressursenter mot vold og seksuelle overgrep			23 22 79 30

VÅGE Å SE, VÅGE Å SPØRRE, TØRRE Å HANDLE

Lokalt tiltakskort for Valdresregionen – Regional handlingsplan mot vold i nære relasjoner

VÅGE Å SE

Fysiske tegn som kan tyde på vold:

- Sår, avrevet hår, blåmerker - særlig på hals, kloremerker, hevelser.
- Skader på hode, ansikt, hals, bryst, brystkasse, armer.
- Skader på flere steder på kroppen og skader som er grodd i varierende grad.
- Brudd, brannskader, stikkskader, gynekologiske smerter.
- Svimmelhet, søvn- og spiseforstyrrelser.
- Psykosomatiske symptomer som vondt i magen, vondt i hodet, vondt i ryggen etc.

Psykiske reaksjoner som kan tyde på vold:

- Redsel, uro, angst, søvn- og konsentrasjonsproblemer.
- Depresjon, mareritt, redusert selvfølelse, irritabilitet, selvmordstanker og selvmordsforsøk.

VÅGE Å SPØRRE (rutinespørsmål)

Innledning

Mange jeg treffer i min jobb har vært utsatt for vold eller trusler om vold fra sin partner eller annen nær familie. Jeg har oppdaget at mange ikke vet at de kan snakke med meg om dette. Derfor har jeg begynt å spørre alle:

- Hvordan er dette for deg?
- Har du vært i et forhold der du har vært redd eller kjent deg truet?
- Har din partner noen gang skadet deg?

Spørsmål om fysisk vold:

- Blir du slått?
- Lugget?
- Holdt nede?
- Blitt brent?
- Dyttet?
- Er du redd for hva som kan komme til å skje med deg?

Se også Regional handlingsplan mot vold i nære relasjoner – Publisert på din kommunale nettside

Se også Regional handlingsplan mot vold i nære relasjoner – Publisert på din kommunale nettside